

Sjónarmið

Føroyska vinnulívið

Tað er eitt faktum, at skip og virki í dag yvirleva, soleiðis sum okkara fiskivinnupolitikkur er uppbygður. Flakavirkir eru ov dýr at reka við núverandi skipan/rávrungsd/tvungnari uppboðssølu og hava sostatt við góðari grund, ongan møguleika at gjalda rættan prís fyri fiskin, ið skipini fáa uttanlanda. Hetta hava skipini vátan fyri, av tí at meir og meir verður selt beinleiðis av landinum.

Loysnir

– Býta virkir uppí sjálvstøðugar eindir.
– Seta á stovn uppboðssølu, fleiri í tali, so onnur lond eisini kunnu bjóða sín fisk her á landi.
– Vit skulu burtur frá framleiðslu stuðlinum og selja fiskin soleiðis, at fiskimenn her í Føroyum, fá hægri prís fyri okkara fisk, enn fiskimenn innanfyri EF.
– Viðv. hagreiðing av fiski, so eru vit nr. 1 í heiminum og tað eru vit frammanundan kendir fyri at vera, tað nýtist ikki at upparbeiða.

Virkir broytast til smáar eindir:

(Tey virkir ið framleiða meirviðgjørðar vørur skulu halda áfram, um tað finnst).
– T.d. kundi tey virkir ið fóru á húsgang, Kósavirkið, Lynfrost, Bakkafrost, Kik.
– Roykvirkið, Tvøroyra fl. Polarfrost, Harfrost, Handils/Frystvirkið, Stranda fl. Sørvágs fl. Skopun o.s.v.
verði hvørt sær deilt upp í eini 5 til 10 smáar sjálvstøðugar fiskaeindir, undir somu lon.
– Stór virkir eru alt ov traditjóns bundin, kapitalkrevjandi og kunnu sostatt ikki bera seg figgarliga. Broying skal til individual, smá partafeløg, ístaðin fyri stór virkir.
– Samlað fløga per eind, umleið 1-2 mill. kr. per eind.
– Minimum 500.000 kr. í partapeningi, gjaldast kontant.
– Ongan stuðul, men lægstu rentu.
– Hvørt framleiðslufelag sær, sitt matrikul nr.
– Hvørt virkið sær spe-

cialiserast.

– Keypa tann fiskin eitt virki hevur spesialisera seg í at selja, og ta nógð ein eind maktar at figgia.

Uppboðssølu:

Seta á stovn meir privat- ar uppboðssølu, møguleiga fimm.

Góðkendar av landinum og øllum øðrum natiónum, soleiðis at allur fiskur frá Íslandi og Noreg, eisini kundi verði til sølu her á landi.

Áðrar natióinir skulu eisini kunna bjóða uppá fiskin hjá hesum uppboðssølum. Hesi somu fremmandar skip, høvdu spart sigling og áðrar útreiðslur v.m. og høvdu keypt olju, proviant, og at skipasmóðir samstundis fingi meir arbeiði.

Hesar uppboðssølu skulu ikki virka sum í dag, men skulu hava fleiri individual feløg at selja fisk undir somu lon. Í dag er tað ein uppboðshaldari sum selir allan fisk inni á Toftum. Hesin persónur er útbrennd áðrenn døgurðin er av. Hetta førir við sær at viðkomandi persónur verður troysttur, og er við til at lækka prís, heldur enn hækking.

Eingin kapping verður á uppboðssøluni, um at selja fiskin.

Tað er ikki rætt, ei heldur moralskt rætt, at hava tvungna uppboðssølu.

Tær friu marknaðarkreftirnar mugu finna fram til loysnina, og fáa tað tillagingar tíð, ið skal til.

Við núverandi skipan, verða virkir tvungin at bjóða uppá eina heila last, sum t.d. hjá Løn-javningargrunninum, samstundis nøkur fiskasløg, ið ikki hava áhuga at keypa, og sølan verður gjørd, áðrenn ein hevur møguleika at gjøgnumganga góðskuna.

Japanar hyggja fyrst at hvat teir keypa, áðrenn teir gjalda. Eg eri ikki av tí áskoðan, at teir gera nakað skeivt í tí.

Tað er væl skjalið, at landsins myndugleikar tvinga minst 30% fjøgnum til. uppboðssølu. Teir hava jú stuðla

bæði skip og framleiðslu, og í endanum søluna.

Tað er júst tað, ið vit skulu koma burtur frá.

Vit skulu hava ta frælsi, at keypa tann fisk ein ynskir við vinningi fyri eygað, síðani skapa meira arbeiði, so einfalt er tað.

Tær friu marknaðarkreftirnar koma automatiskt at registrera okkum sum ein friur marknaður, har ein og hvør, við kontantum peningi kann bjóða uppá fiskin.

Við hesum friu kreftum, høvdu vit hvønn dag og hvørja viku í árinum, fingið ávirkan á marknaðar prísir í Hanstholm, Bremerhaven, Boulogne v.m. Tvs. at prísurin verður tann sami her sum har, fyri 1. floks fisk, minus auktið og flutningsútr. Vit kundu skjótt verði ein partur av teimum altjóða uppboðssølum, um vit eisini bóru okkum rætt at.

Útboð av 1. floks góðsku, gevur hægsta prís
Sostatt skulu vit hava hægsta prís.

Nýggjar virkisleiðarar

Vit hava fiskivinnuskúla í Føroyum, har hava og koma nógð lærd fólk, ið vónandi hava nýhugsanir.

Vit hava og fáa eisini nógð fólk, ið hava skúla seg í Noreg og Danmark, gev teimum ein kjans???

Vit skulu lækka drastiskt um tær millióna upphæddir ið lætnar verða til Fiskirannsóknarstovuna, og heldur veita somu upphæddir yvir á eina «Fiskivinnueind» hjá Landsbankanum.

Figgarstovnar

Landsbankin, sum jú er etableraður í Føroyum, átti longu at havi eina «fiskivinnueind» burturav, til júst okkara vinnu, og figgia saman við hinum figgarstovnum, lagalig havurdráttá lán, og v.m. skipsfigging. Um tann bankin eftir mínari meting hevði virkað sum hann skal, so høvdu vit ikki figgiargrunnin og fram-

taksgrunnin.

Samstundis skulu áðrir peningastovnar saman við Landsbankanum, veita lán við max. 5% rentu, tey fyrstu 10 til 20 árin avdráttarfrí. Ein høvudsregla hjá einum banka skal verða 20% risiko og 80% profitturn. Í somu løtu hetta ikki er fakta, so er ikki rætta leiðsla við røðri.

Trupulleikin hjá bankunum í dag er at eingin hátar sær at lána pening, og innláni veksa og veksa. Øll vita hvat tað førir til. Menningargrunnurin skal avtakast, íhvørtfall endurskoðast, soleiðis at teir menna vinnuni og ikki tilvildarlígum jazzorkestri.

Myndugleikar

Viðv. okkara fiskivinnusamráðingum í gjøgnum 80'ini eru vit eftirbátar og í flestum førum hevur okkara fiskivinnusamráðingarnævnd, víst øðrum tjóðum, at vit hava reint bord, fyri ikki at hava ovurfiska kvotur ið hava verði tillutaðar okkum. Vit áttu ístaðin at kraft nógð stóri og nógva ferðir meir kvotur og frá alt fleiri londum. Onnur lond so sum Japan, Spania, Portugal, Noreg v.m. hava ikki ligið og sovið sjóvarfallið av sær, men hava sendiharrar og umboðstovur í nærum øllum fiskivinnutjóðum, fyri at skapa góðar og nýggjar fiskivinnuavtalur og fiskiháttir.

Eingin kemur at bjóða okkum fisk, vit mugu og skulu smráðast og halda áfram at samráðast fyri stóri kvotur.

– Landsins myndugleikar skulu skapa fortreytir fyri yvirlivisisevnum og ikki mótsætt.
– Vit skulu ikki verða bundin og tvungin av politisku myndugleikum, peningastovnum og tað ið verri er, men vit skulu virka saman.

Møguliga hava hesir menn og stovnar ikki haft betri vitan, enn at soleiðis skal land byggjast, men hetta skal og má broytast.

Vit mugu broyta hetta sjálvir. Vit skulu sjálvi finna loysnina.

Finn Petersen
Tórshavn

Tíðindaskriv frá Bókadeild Føroya Lærarafelags:

Fyrsti kærleikin

Ein nýggj ungdomsbók er júst komin út. Tað er Bókadeild Føroya Lærarafelags, ið hevur givið út ungdomsbókina *Hjartans Frygd* eftir svenska høvundan Per Nilsson. Jákup í Skemuni hevur týtt *Hjartans Frygd*

Hjartans Frygd er hugtakandi søgan um tann fyrsta kærleikan. Høvuðspersónurin er ein drongur ið verður so forelskaður í einari gentu, sum hann í fyrstuni bara hyggur, tá ið hann koyrir í skúla við bussinum. Hann kallar hana *hjartans frygd* eftir sanginum: *Úti í garði, har vaksa blá ber. Kom, hjartans frygd.*

Vilt tú mær nakað, so hittast vit her...

Tey hittast og gerast vinir. Hann er ógvuliga forelskaður, men er hon tað?

Kanska skilir hann hana ikki rætt, tí tá ið bókini byrjar, er alt longu liðugt. Hvat hendi?

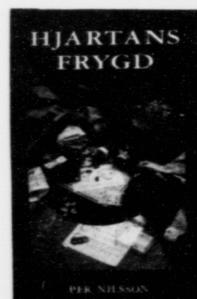
Tað er júst tað, sum hendi, ið bókini sigur okkum.

Hjartans Frygd fekk fyrstu virðisløn í kapping, sum svenska forlagið Rabén & Sjögren skipaði fyri, við kærleika sum evni.

Frásøguhátturin er filmiskur, og summi brot, ið nita fast hjá høvuðspersóninum, nýðist hann at spola um aftur fleiri ferðir, áðrenn hann er nøgdur.

Bókin er ein sonn frøi at lesa. Við speisemi, innlív og málsligum ljóma verður hin gamla søgan um tann fyrsta kærleikan søgd av nýggjum. Tú lurtar, sum var tað fyrstu ferð - alla tíðina við gleðini um at kenna alt aftur.

Hjartans frygd er 167 síður, og kostar kr. 117 í bókabúðunum. Pf. Einars prent hevur umbrotið, prentað og heft bókin.

Tíðindaskriv frá Føroya Skúlabókgrunni:

Lyklatøl um Føroyar

Skrivað hevur Petur Ove Petersen, og Føroya Skúlabókgrunnur hevur givið út.

Hefðið er ætlað sum stuðul hjá næminginum at lesa og skilja «Árbók fyri Føroyar», so at hann kann kunna seg um og víðgera ymisk víðurskipti í samfelagnum.

Meginparturin av tilfarinum er uppgávur til næmingarnar, men greitt verður eisini frá í stuttum um sjálva Árbókina, hvat ið innihaldið er, og hvussu talvar skulu lesast og hugtøk skiljast.

Hefðið er ætlað miðdeild og framhaldsdeild fólkaskúlans og kann nýtast í lærigreinum sum søgu/samtíð, landalæru, men eisini í evnum sum t.d. samfelagsrokning.

Hestprent hevur sett og umbrotið, og Einars Prent hevur prentað heftið, sum er 19 síður í A4 stódd og fæst fyri 20 krónur.

HALDARAGJALDIÐ

Tit fáa skjótast blaðið aftur, siga tit okkum frá, tá goldið er.